
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Frias Rabassa, Alex; Mir Garcia, Jordi, dir. Les noves banderes de la dreta radical una anàlisi sobre l'auge de l'homonacionalisme i el feminacionalisme en el context espanyol. 2024. (Grau en Ciència Política i Gestió Pública)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/300897>

under the terms of the license

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

FACULTAT DE CIÈNCIES POLÍTiques I DE SOCIOLOGIA

LES NOVES BANDERES DE LA DRETA RADICAL

**UNA ANÀLISI SOBRE L'AUGE DE
L'HOMONACIONALISME I EL FEMINACIONALISME EN
EL CONTEXT ESPANYOL**

TREBALL DE FINAL DE GRAU

GRAU EN CIÈNCIA POLÍTICA I GESTIÓ PÚBLICA
17/05/2024

AUTOR(S): Àlex Frías Rabassa.
TUTOR/A: Jordi Mir Garcia.

“Cap criat no pot servir dos senyors, perquè, si estima l’un, avorrirà l’altre, i si fa cas de l’un, no en farà de l’altre (...)”.

(Lluc, 16:13)

ABSTRACT

This work seeks to understand and analyze the theoretical, discursive, and programmatic framework of the radical right around the defense of the rights of the LGBTI community and gender equality, as well as to analyze whether the homonationalist and feminationalist principles would have converged with the VOX political formation and for what reasons. To do so, the work is divided into two parts: a first part, where the theoretical elements that allow us to understand and identify the categories of homonationalism and feminationism and the positions of the radical right are presented, and a second part, where a qualitative analysis of VOX's discursive and programmatic framework. The conclusions defend that the feminationist principles would have spread within the discursive and programmatic framework of VOX, while the homonationalists would have only done so in the discursive framework is carried out. This convergence would respond to the desire to identify social problems with external cultural elements and dismantle equality policies.

Keywords: feminationism, Eastern values, gender equality, homonationalism, LGBTI collective, radical right, VOX, Western values.

RESUMEN

Este trabajo busca comprender y analizar el marco teórico, discursivo y programático de la derecha radical entorno la defensa de los derechos del colectivo LGBTI y la igualdad de género, así como analizar si los principios homonacionalistas y feminacionalistas habrían convergido con la formación política VOX, y por qué motivos. Para hacerlo, el trabajo está dividido en dos partes: una primera parte, donde se exponen los elementos teóricos que permiten comprender e identificar las categorías del homonacionalismo y feminacionalismo y los posicionamientos de la derecha radical, y una segunda parte, donde se lleva a cabo un análisis cualitativo del marco discursivo y programático de VOX. Las conclusiones defienden que los principios feminacionalistas, se habrían extendido dentro del marco discursivo y programático de VOX, mientras los homonacionalistas, solo lo habrían hecho en el discursivo. Esta convergencia,

respondería a la voluntad de identificar las problemáticas sociales con elementos culturales externos, para dismantelar las políticas de igualdad.

Palabras claves: derecha radical, colectivo LGBTI, feminacionalismo, homonacionalismo, igualdad de género, valores occidentales, valores orientales, VOX.

RESUM

Aquest treball busca comprendre i analitzar el marc teòric, discursiu i programàtic de la dreta radical entorn la defensa dels drets del col·lectiu LGBTI i la igualtat de gènere, així com analitzar si els principis homonacionalistes i feminacionalistes haurien convergit amb la formació política VOX, i per quins motius. Per fer-ho, el treball està dividit en dues parts: una primera part, on s'exposen els elements teòrics que permeten comprendre i identificar les categories d'homonacionalisme i feminacionalisme i els posicionaments de la dreta radical, i una segona part, on es du a terme una anàlisi qualitativa del marc discursiu i programàtic de VOX. Les conclusions defensen que els principis feminacionalistes, s'haurien estès dins del marc discursiu i programàtic de VOX, mentre els homonacionalistes, només ho haurien fet en el discursiu. Aquesta convergència, respondria a la voluntat d'identificar les problemàtiques socials amb elements culturals externs, per tal de dismantellar les polítiques d'igualtat.

Paraules claus: dreta radical, col·lectiu LGBTI, feminacionalisme, homonacionalisme, igualtat de gènere, valors occidentals, valors orientals, VOX.

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	6
1.1. Hipòtesis	7
2. METODOLOGIA.....	7
3. REVISIÓ DE LA LITERATURA EXISTENT ENTORN DE	
L'HOMONACIONALISME I EL FEMINACIONALISME	8
3.1. La conceptualització de l'homonacionalisme (nacionalisme	
homonormatiu).....	8
3.2. La conceptualització del feminacionalisme.....	9
4. LES FAMÍLIES DE LA ULTRADRETA: L'EXTREMA DRETA I LA	
DRETA RADICAL POPULISTA.....	10
4.1. L'extrema dreta i la dreta radical populista com a grups diferenciats	10
4.2. Els principals trets de la dreta radical populista.....	12
4.2.1. Nativisme (nacionalisme cultural).....	13
4.2.2. Populisme (antiestablishment)	14
4.2.3. Autoritarisme	15
4.2.4. Acceptació de la democràcia liberal	15
5. LA POSICIÓ RESPECTE EL COL·LECTIU LGBTI I LA DONA DINS	
L'EXTREMA DRETA FINS LA DRETA RADICAL.....	16
5.1. La posició respecte el col·lectiu LGBTI	16
5.2. La posició respecte la igualtat de gènere.....	18
6. MARC DISCURSIU I PROGRAMÀTIC DE LA PRINCIPAL	
EXPRESSIÓ DE LA DRETA RADICAL POPULISTA A ESPANYA	19
6.1. Anàlisi del marc discursiu i programàtic de VOX.....	20
6.2. Resultats de l'anàlisi del marc discursiu i programàtic de VOX.....	23
7. CONCLUSIONS	25
8. REFERÈNCIES	27

1. INTRODUCCIÓ

Les eleccions al parlament d'Andalusia de l'any 2018, suposen un punt d'inflexió per la política espanyola, amb l'entrada d'un partit d'ultradreta a les institucions (Balinhas, 2020), per primera vegada, des de la desaparició del partit Força Nova (FN) (Arroyo, 2020), de Blas Piñar. L'entrada a les institucions de la formació política VOX, va suposar l'obertura d'una multitud de línies d'investigació i debats entorn d'aquesta formació política.

Alguns d'aquests debats, giren entorn dels posicionaments del partit d'ultradreta respecte a la defensa dels drets del col·lectiu LGBTI o la igualtat de gènere. Ara bé, aquests debats no serien una particularitat del context espanyol, sinó que es trobarien emmarcats dins d'un debat global sorgit els anys posteriors als atemptats perpetrats per Al-Qaida, l'onze de setembre del 2001 (Freude, 2022), que posarien el focus en la reorientació de les relacions dels estats nació, respecte la diversitat sexual i la igualtat de gènere (Fernández, 2018), i el paper dels partits d'ultradreta en aquesta reorientació.

D'aquesta manera, el present treball busca fer una humil aportació en aquests debats, però posant el focus en el context espanyol que s'hauria vist desplaçat en un segon pla dins d'aquests debats, enfront de casos com l'holandès o el francès. Per a dur a terme aquesta aportació, el treball es planteja els següents objectius: en primer lloc, comprendre i analitzar el marc teòric, discursiu i programàtic de la dreta radical populista entorn la defensa dels drets del col·lectiu LGBTI i de la igualtat de gènere; en segon lloc, identificar si dins del seu actual marc discursiu i programàtic espanyol, prèviament analitzat, si troben elements propis dels principis homonacionalistes i feminacionalistes; en tercer i últim lloc, en cas de trobar-se aquests principis, esbrinar si responen als mateixos patrons que presenten les acadèmiques Jasbir K. Puar, Sara R. Farris i la resta de la literatura existent o per contrari presenten elements nous no presents en la literatura actual.

Així doncs, davant dels objectius plantejats formulo les següents preguntes d'investigació: Quins són els posicionaments de VOX entorn de la defensa dels drets del col·lectiu LGBTI i la igualtat de les dones? Per quin motiu

l'homonacionalisme i el feminacionalisme, haurien impregnat el marc discursiu i programàtic de VOX?

1.1. Hipòtesis

H1) Els principis homonacionalistes i feminacionalistes s'han estès dins la principal candidatura de la dreta radical populista espanyola, VOX.

H2) La convergència de la principal expressió de la dreta radical populista espanyola amb aquests principis respondria a la voluntat d'identificar les problemàtiques socials amb elements culturals externs que permeten el desmantellament de les polítiques d'igualtat.

2. METODOLOGIA

Per tal, d'assolir els objectius plantejats en el present treball i poder donar resposta a les preguntes d'investigació, així com confirmar o refutar les hipòtesis, prèviament exposades, aquest treball està dividit en dues parts.

En primer lloc, l'exposició dels principals elements teòrics que permeten comprendre i identificar les categories d'homonacionalisme i feminacionalisme i els posicionaments teòrics de la dreta radical, entorn de la defensa dels drets del col·lectiu LGBTI i la igualtat de gènere. Aquesta exposició, és el resultat d'una revisió exhaustiva de la literatura existent respecte als elements esmentats.

En segon lloc, una anàlisi qualitativa del marc discursiu i programàtic, mitjançant l'anàlisi dels programes electorals de la formació política per a les eleccions generals de l'any 2015, 2016 i 2023, i l'anàlisi dels seus missatges en les xarxes socials, a través de la recopilació i interpretació de les seves piulades en la xarxa social X. D'aquesta anàlisi, s'extreuen els resultats entorn de l'existència o no de la convergència de VOX amb l'homonacionalisme i el feminacionalisme, així com els motius que portarien a l'esmentada convergència.

3. REVISIÓ DE LA LITERATURA EXISTENT ENTORN DE L'HOMONACIONALISME I EL FEMINACIONALISME

La literatura existent analitza i exposa com en els darrers anys s'hauria produït una reorientació de les relacions dels estats nació respecte la diversitat sexual i la igualtat de gènere (Fernández, 2018). Aquesta reorientació hauria sorgit com una resposta a l'anomenada “Guerra contra el Terror”, iniciada després dels atemptats perpetrats per Al-Qaida l'onze de setembre del 2001. La resposta cap aquest succés, va ser canalitzada per un moviment nacionalista de dretes i marcadament islamòfob (Freude, 2022) que va formular un marc discursiu on la defensa de la diversitat sexual i la igualtat de gènere eren un dels elements principals que legitimaven la intervenció (Fernández, 2018) del nord global cap als països del sud global.

D'aquesta manera, intervencions com les succeïdes a Afganistan o Iraq respondrien i es veurien legitimades, entre d'altres, per una voluntat de defensar a les dones (Freude, 2022) i el col·lectiu LGBTI enfront d'unes societats islàmiques, fonamentalistes i extremistes, que negarien els seus drets i llibertats i serien incompatibles amb la seva mateixa existència (Fernández, 2018) (Farris, 2021).

Ara bé, els fenòmens descrits no es podrien limitar als moviments conservadors, ja que respondrien a un canvi històric (Puar, 2013) que aniria més enllà de les formacions conservadores. Aquestes dinàmiques serien plantejades i analitzades, principalment, per les autores Jasbir K. Puar i Sara R. Farris.

3.1. La conceptualització de l'homonacionalisme (nacionalisme homonormatiu)

L'homonacionalisme, també anomenat nacionalisme homonormatiu, és una categoria analítica desenvolupada per la teòrica estatunidenca d'estudis de gènere Jasbir K. Puar. Dita autora, descriu l'homonacionalisme com una nova etapa de la modernitat, és a dir, com un canvi històric, marcat per la inclusió de les identitats LGBTI normatives com a identitats dignes (Puar, 2013) de pertànyer en els estats nació occidentals. Contraposada a aquesta inclusió, es produiria la creació d'una

alteritat “islamista”, que hauria de ser expulsada per la seva incompatibilitat amb els valors occidentals, entesos com quelcom avançat, laic i LGBTI-friendly (Fernández, 2018).

Així doncs, l'homonacionalisme no seria un sinònim per a racisme gai o conservadorisme LGBTI (Puar, 2013)¹, sinó que representaria una reorientació de les relacions entre els estats nació i la sexualitat que implicaria la inclusió dels drets LGBTI dins dels estats occidentals i justificaria les accions contra els estats que encarnessin valors orientals, entesos com quelcom obsolet, islamista i LGBTI-fòbic (Fernández, 2018), que no reconeixien aquests drets (Pujol i Sadurní, 2016).

3.2. La conceptualització del feminacionalisme

El feminacionalisme, és una categoria analítica desenvolupada per la sociòloga italiana Sara R. Farris. Dita autora, proposa aquesta categoria com una extensió del marc conceptual desenvolupat per Jasbir K. Puar i exposat anteriorment. Ara bé, Farris amb la seva conceptualització, busca assenyalar com la literatura existent, en aquell moment, entorn del marc conceptual de l'homonacionalisme, ignora la dimensió ideològica i econòmica fonamentada en el nacionalisme de dretes que hauria impulsat la reorientació de les relacions entre els estats nació i els drets de les minories, concretament de les dones i el col·lectiu LGBTI.

D'aquesta manera, Sara R. Farris planteja la categoria de feminacionalisme i descriu com constaria de tres dimensions: el feminacionalisme com a convergència, com a ideologia i com a política economia.

La dimensió de convergència, faria referència a com sota el feminacionalisme, s'hi trobaria la conformació d'un espai heterogeni integrat per feministes antiislam, neoliberals i nacionalistes de dretes fonamentats en el nativisme. Aquesta convergència, hauria de fer front a la contradicció de reunir

¹ D'aquesta manera, exemples associats al racisme gai o el conservadorisme LGBTI, com el pinkwashing serien pràctiques estatals pròpies de les dinàmiques generades i possibilitades per un homonacionalisme que seria un fenomen global que sobrepassaria les pràctiques estatals concretes (Puar, 2013).

actors que defensarien l'emancipació de la dona i altres no emancipadors i obertament racistes. Per cavalcar dites contradiccions, l'espai es fonamentaria en una base ideològica que situaria la supremacia dels valors occidentals sobre la resta de societats, concretament sobre els valors orientals, i defensaria la incompatibilitat entre aquests valors, apel·lant als drets de les dones (Farris, 2021) i el col·lectiu LGBTI, tal com comprenia l'homonacionalisme (Fernández, 2018).

En darrer lloc, aquesta convergència sota una base ideològica, constaria d'una política econòmica marcadament neoliberal que trauria el focus mediàtic de les desigualtats presents en les “societats occidentals” i passaria a presentar-les com societats igualitàries que haurien de fer front a una amenaça externa, una dinàmica que portaria a la institucionalització del feminacionalisme en l'estat nació (Farris, 2021).

4. LES FAMÍLIES DE LA ULTRADRETA: L'EXTREMA DRETA I LA DRETA RADICAL POPULISTA

4.1. L'extrema dreta i la dreta radical populista com a grups diferenciats

Tal com exposa Sara R. Farris en la seva obra “In the Name of Women's Rights: The Rise of Femonationalism”, el nacionalisme de dretes fonamentat en el nativisme, també anomenat dreta radical populista, esdevé un actor polític fonamental per comprendre l'evolució i el funcionament del panorama polític del segle XXI. Aquesta influència, de la ultradreta a l'hora de marcar l'agenda política, resulta incontestable després de la victòria de Donald Trump a les eleccions estatunidenques de 2017 (Fernández-Vilas, 2022).

Quan parlem d'ultradreta, fem referència a aquells moviments de dretes caracteritzats per un fort component antisistema que s'oposa en diferent grau a les democràcies liberals. Ara bé, diferents acadèmics han remarcat la importància de no comprendre aquests moviments de dretes com a homogenis i ahistòrics, ja que unes anàlisis des d'aquestes coordenades no ens permetrien comprendre les dinàmiques pròpies del subjecte d'estudi d'aquest treball.

Així doncs, podem analitzar principalment dos subgrups que formarien part de la categoria d'ultradreta recentment exposada. Aquests dos subgrups es categoritzarien en l'*extrema dreta* i la *dreta radical populista*.

La literatura existent exposa com la principal diferència entre els dos subgrups és el seu posicionament envers la democràcia liberal, ja que mentre l'extrema dreta perseguiria la fi de la democràcia liberal i la destrucció de les seves institucions, la dreta radical populista acceptaria les regles del joc pròpies de la democràcia liberal, però amb un component crític respecte els drets de les minores, les llibertats o la separació de poders (Antón-Mellón i Seijo, 2023).

Un altre element especialment significatiu pels dos subgrups, seria la seva posició entorn a l'anomenat "decadentisme", entès com aquella concepció segons la qual la modernitat i els seus diferents components productius i culturals haurien portat a la decadència d'occident (Simón, 2006). Els dos subgrups partirien d'un anàlisi semblant de dita concepció, però divergirien en el seu enfocament respecte aquesta, ja que mentre l'extrema dreta posa el focus en el decadentisme per projectar una nova societat llunyana de la democràcia liberal, la dreta radical populista ho fa per reivindicar un passat gloriós que hauria estat corromput i s'hauria de restaurar.

A més de les divergències exposades en aquests dos elements centrals, les diferències entre els dos subgrups s'estenen en moltes altres qüestions que consoliden aquesta diferència dins de la ultradreta.

Per una banda, l'extrema dreta, es caracteritzaria per un discurs marcadament antisemita, per la sistemàtica utilització de la violència com a mètode polític, per la defensa de l'erradicació de les llibertats polítiques i per l'objectiu de construir una "Europa blanca", basada en un nacionalisme ètnic.

Per altra banda, la dreta radical populista², es caracteritzaria per una pràctica política marcada per les mesures liberals i/o proteccionistes, per la defensa d'un

² L'anàlisi duta a terme per Millán Arroyo en la seva obra anomenada "Las causas del apoyo electoral a VOX en España", conclouen que la formació política VOX, el subjecte d'estudi, se situaria dins les coordenades de la dreta radical populista.

major autoritarisme dins les institucions democràtiques i per l'objectiu de construir una “Europa de les pàtries”, basada en un nacionalisme cultural (Antón-Mellón i Seijo, 2023).

4.2. Els principals trets de la dreta radical populista

Un cop situada la categoria d'ultradreta i les principals diferències entre els dos subgrups que la componen, podem analitzar en profunditat el fenomen de la dreta radical populista i les principals característiques de les formacions polítiques que es troben inscrites en les seves coordenades ideològiques.

La literatura existent i especialment Cas Mudde, politòleg especialitzat en la ultradreta i els populismes a Europa, exposen com el segle XXI marcat pels atemptats de l'11 de setembre de 2001 en els Estats Units (EUA), la crisi econòmica mundial del 2008 i la crisi de refugiats en Europa iniciada el 2015, situa un context propici per l'auge de la ultradreta al llarg de les democràcies (Fernández-Vilas, 2022) (Antón-Mellón i Seijo, 2023). Una ultradreta que apareix representada en el seu subgrup de la dreta radical populista.

Ara bé, aquesta dreta radical populista, anteriorment presentada com un dels subgrups de la ultradreta, tampoc suposo una categoria homogènia, dins seu trobem dues famílies que tot i compartir unes característiques comunes, contenen unes divergències prou rellevants.

Les característiques comunes de la dreta radical populista serien la defensa del nativisme o nacionalisme cultural, el discurs populista o antiestablishment, la defensa de l'autoritarisme dins les institucions democràtiques i l'acceptació de les regles del joc pròpies de la democràcia liberal (Antón-Mellón i Hernández-Carr, 2016).

En canvi, tal com s'ha esmentat anteriorment, existirien una sèrie de divergències que podrien situar dues famílies. Aquestes estarien categoritzades en *neoliberals autoritaris* i *social-identitaris*³.

³ Aquesta divisió en dues famílies també succeiria a l'interior de la formació política de dreta radical populista VOX, on la família social-identitària seria dirigida per l'eurodiputat i exmilitant de Falange

Per una banda, els neoliberals autoritaris, serien els hereus del conservadorisme clàssic i es caracteritzarien per la seva oposició respecte a la intervenció estatal en el mercat, el rebuig cap a l'ampliació de drets socials fruits de les legislacions impulsades per la lluita del moviment feminista o el col·lectiu LGBTI, defensant altres qüestions com el retorn de la dona a l'esfera privada o restriccions del dret a l'avortament. A més, en l'àmbit de la política internacional se situarien propers al lideratge dels Estats Units i de l'OTAN.

Per altra banda, els social-identitaris, serien els hereus del neofeixisme i es caracteritzarien per un “xovinisme de benestar”, entès com l'impuls de mesures socials que perseguiren objectius nativistes, com ajudes socials per facilitar un augment de la natalitat de la població nativa o impulsar un major nombre de contractacions pels treballadors nadius, així doncs, cal diferenciar aquestes mesures intervencionistes de les polítiques intervencionistes pròpies de les diferents formacions polítiques de l'esquerra, ja que aquestes mesures no perseguirien una redistribució de la riquesa per avançar cap a una societat més igualitària, sinó la “salvació” de la nació davant la decadència de la modernitat i la multiculturalitat.

Aquest subgrup es trobaria més disposat a donar suport a l'ampliació de drets socials, però des d'un discurs marcat per les seves coordenades islamòfobes, lluny dels objectius de la lluita del moviment feminista o el col·lectiu LGBTI. A més, en l'àmbit de la política internacional se situarien en una posició crítica respecte al lideratge dels EUA i l'OTAN a occident i recolzarien un apropament cap a Rússia . (Antón-Mellón i Seijo, 2023).

4.2.1. Nativisme (nacionalisme cultural)

Tal com s'ha esmentat anteriorment, un dels objectius de la dreta radical populista seria la construcció d'una “Europa de les pàtries”, basada en un nacionalisme cultural. Aquest objectiu divergiria envers l'objectiu de construir una “Europa blanca”, basada en el nacionalisme ètnic propi de l'extrema dreta.

Jorge Buxadé, mentre la família neoliberal autoritària hauria tingut com a principal dirigent l'exdiputat Iván Espinosa de los Monteros. En els darrers anys, fruit dels resultats electorals i diverses dimissions, entre elles la de Espinosa de los Monteros, la família social-identitària hauria anat guanyant un major pes dins del partit (Martínez i Díaz, 2023).

Així doncs, el nacionalisme cultural, també anomenat racisme diferencial o etnodiferencialisme, es diferenciaria del nacionalisme ètnic, en posar al centre la “cultura” com a factor identitari envers la “raça”. La cultura seria entesa com un element estàtic que és transmesa de forma sistemàtica per part dels nadius de les seves respectives nacions culturals (Antón-Mellón i Hernández-Carr, 2016). El fet que sigui un element estàtic, fa que sigui impossible la convivència, ja que en trobar-se dues cultures dins d'una mateixa comunitat, aquestes entrarien en pugna fins que una de les dues quedés diluïda o assimilada per l'altre.

Segons aquesta argumentació i concepció de la “cultura”, la dreta radical duria a terme la construcció d'un “altre” que buscaria l'eliminació de la identitat nacional. Aquest “altre”, es concretaria en enemics interns i externs per l'estat nació.

Per una banda, hi hauria un enemic extern, que correspondria a la immigració provinent de cultures que no es trobessin emmarcades en els valors occidentals. A més, aquest tindria la representació concreta de l'home musulmà, que seria presentat com una figura hostil, a causa de les seves grans diferències culturals envers els valors europeus que el farien inassimilable per la cultura nativa, i un potencial terrorista islamista (Antón-Mellón i Seijo, 2023). Per altra banda, hi hauria un enemic intern, que correspondria a unes elits globalistes disposades a destinar ajudes econòmiques i habitatges socials al “enemic extern”.

A través d'aquestes anàlisis, la dreta radical conclouria que s'està produint una “ocupació” gradual dels estat nació europeus, davant la qual s'hauria de combatre el marc discursiu que possibilita aquest succés, la multiculturalitat, i seria justificable el desplegament de recursos militars per evitar una “invasió” (Balinhas, 2020).

4.2.2. Populisme (antiestablishment)

A l'apartat anterior s'exposava com la dreta radical populista utilitza un discurs nativista, a través del qual crea un “altre” que s'hauria de combatre. Aquest procediment respondria a una altra de les característiques comunes i fonamentals de la dreta radical, el populisme, també anomenat discurs antiestablishment.

Quan parlem de populisme no fem referència a un corrent amb una base ideològica concreta, sinó tal com conceptualitza el filòsof argentinista Ernesto Laclau, fem referència a un mètode emparat per articular un discurs que se centraria en un grup identificat com el “poble” que faria front a un “altre”, que estaria conformat o comptaria amb el suport de les elits (Balinhas, 2020) (Farris, 2021).

D'aquesta manera, la dreta radical articulava un discurs segons el qual la societat estaria dividida per dos blocs antagònics, el poble natiu front unes elits globalistes que estarien impulsant la multiculturalitat i la dissolució de la cultura nacional a través de facilitar l'entrada a una immigració amb uns valors culturals impossibles d'assimilar pels estat nació europeus (Antón-Mellón i Seijo, 2023).

4.2.3. Autoritarisme

Una de les divergències entre l'extrema dreta i la dreta radical populista, tal com s'exposava anteriorment, seria la voluntat de l'extrema dreta de destruir les institucions democràtiques pròpies de les democràcies liberals, mentre la dreta radical apostaria per una intervenció en les dites institucions, però defensant la necessitat d'un caràcter autoritari major dins d'aquestes institucions.

Així doncs, per la dreta radical les institucions s'haurien de regir per dos principis, seguretat i ordre, d'acord amb els quals els incompliments de la llei serien severament castigats (Antón-Mellón i Seijo, 2023).

4.2.4. Acceptació de la democràcia liberal

La diferència fonamental entre l'extrema dreta i la dreta radical populista és el seu posicionament envers la democràcia liberal, ja que mentre l'extrema dreta perseguiria la seva fi, la dreta radical acceptaria les regles del joc pròpies de la democràcia liberal.

Ara bé, tot i acceptar les regles del joc de la democràcia, la concepció de la dreta radical envers aquesta dista molt de l'actual funcionament i valors que caracteritzen a les democràcies liberals. Així doncs, partirien d'una concepció de la democràcia des de postulats il·liberals (Fernández-Vilas, 2022), segons els quals defensarien un sistema regit per l'alternança en el poder, la supremacia

constitucional (Antón-Mellón i Hernández-Carr, 2016), els diferents processos electorals, etc. però on només els ciutadans nadius tinguessin garantits els seus drets, on les llibertats estiguessin restringides per una autoritat regida en l'ordre i la seguretat i on les minores no tinguessin garantides la plenitud dels seus drets (Antón-Mellón i Seijo, 2023).

5. LA POSICIÓ RESPECTE EL COL·LECTIU LGBTI I LA DONA DINS L'EXTREMA DRETA FINS LA DRETA RADICAL

5.1. La posició respecte el col·lectiu LGBTI

Històricament, la ultradreta i les seves diferents cares, s'han caracteritzat per l'oposició i persecuiment respecte als dirigents, els grups i les proclames que reivindicaven més drets i igualtat d'oportunitats pel col·lectiu LGBTI (Álvarez-Benavides, 2023). Ara bé, aquesta tendència històrica hauria començat a ser revertida per un dels subgrups de la família de la ultradreta, la dreta radical populista.

Així doncs, l'extrema dreta tradicional es va caracteritzar, entre altres qüestions, per la ja esmentada persecució cap al col·lectiu LGBTI. Aquesta persecució responia a la necessitat d'eliminar tots aquells elements que suposessin una amenaça respecte al seu “ser nacional” que estaria sotmès pel “decadentisme” i hauria de ser reconstruït per tal d'arribar a una nova societat (Antón-Mellón i Seijo, 2023). Alguns exemples d'aquesta posició, serien els ciutadans perseguits per ser homosexuals marcats amb el triangle rosa dels camps de concentració nazis o els empresonats, assassinats i exiliats de la Itàlia feixista de Mussolini per suposadament posar en dubte la virilitat i masculinitat que caracteritzava als homes italians.

Cal tenir en compte, com l'esmentada oposició i persecuiment respecte al col·lectiu LGBTI, no és un element reduït a l'extrema dreta, ja que fins als anys 60 i 70 era una posició característica de tots els règims polítics existents, independentment del seu caràcter més autoritari o més democràtic, del color del seu govern o de la seva confessionalitat religiosa (Álvarez-Benavides, 2023). Al llarg

dels anys el col·lectiu LGBTI era condemnat a la mort a través de la criminalització, la psiquiatriització i el tractament insuficient dels casos de VIH (Freude, 2022).

Aquesta situació, canvia als anys 60 i 70 quan fruit de la lluita dels dirigents, els grups i les proclames que reivindicaven més drets i igualtat d'oportunitats pel col·lectiu LGBTI, s'aconsegueix que les democràcies liberals reconeixin els seus drets i els protegeixin front aquells sectors que mantenien la seva persecució. Dins d'aquests sectors oposats al reconeixement dels drets del col·lectiu LGBTI destacava la ultradreta.

Les diferents cares de la ultradreta van mantenir l'oposició i persecució respecte al col·lectiu LGBTI fins als primers anys del segle XXI. Dins la ultradreta d'aquells anys comença a agafar forma i força un subgrup diferenciat de l'extrema dreta i capitanejat pels postulats defensat per l'anomenada *Nouvelle Droite*, aquest subgrup acabaria conformant la dreta radical populista. La *Nouvelle Droite*, analitzaria que el col·lectiu LGBTI és fruit del liberalisme, la modernitat i l'individualisme que perseguirien anar contra la naturalesa humana, la divisió sexual i la natalitat per portar a la decadència total d'occident (Álvarez-Benavides, 2023).

Ara bé, durant els primers anys del segle XXI, aquesta persecució començaria a ser revertida en el context de la “Guerra contra el Terror” que dona lloc a l'homonacionalisme (Fernández, 2018) (Freude, 2022), un nou paradigma que convergeix amb algun dels principals postulats de la dreta radical populista, els ja esmentats nativisme i populisme (Antón-Mellón i Hernández-Carr, 2016).

D'aquesta manera, la dreta radical populista articula un discurs en convergència amb l'homonacionalisme mitjançant el qual inclourien part del col·lectiu LGBTI dins l'estat nació, conformant un grup identificat com el “poble” que estaria amenaçat per un “altre” que introduiria uns elements culturals externs inassimilables per la cultura nativa que posarien en risc la supervivència dels valors

occidentals (Antón-Mellón i Seijo, 2023), generant un perill per la població nativa que en el cas que ens ocupa es concretaria en LGBTI-fòbia (Fernández, 2018)⁴.

5.2. La posició respecte la igualtat de gènere

Tal com succeïa en la posició respecte al col·lectiu LGBTI, la posició de la ultradreta i les seves diferents cares s'ha caracteritzat per l'oposició i el perseguiment respecte a les dirigents, els grups i les proclames que reivindicaven més drets i igualtat d'oportunitats per les dones. Ara bé, aquesta tendència històrica hauria començat a ser revertida per un dels subgrups de la família de la ultradreta, la dreta radical populista.

Així i tot, cal tenir en compte que mentre l'extrema dreta se situava en una posició de negar l'existència del col·lectiu LGBTI i situar-lo com un producte del “decadentisme”, ha tingut un posicionament semblant respecte a la igualtat de les dones. La dona si estaria inclosa en el “ser nacional” que hauria d'arribar a una nova societat (Álvarez-Benavides, 2023), però no es trobaria en una situació d'igualtat respecte l'home.

Dins les coordenades ideològiques de l'extrema dreta la figura de la dona esdevé la representació de la nació, la reproductora biològica de la nació i una integrant del “ser nacional”, com ho són els homes.

Per una banda, dins l'imaginari de l'extrema dreta la nació sempre és encarnada per una figura femenina que facilita la humanització i identificació de la població amb el seu projecte basat en el nacionalisme ètnic. Per l'altra banda, la dona és considerada la responsable de vetllar pel manteniment i la continuïtat de la nació, mitjançant el seu rol de reproductora biològica, mare, que garantiria el manteniment d'una “homogeneïtat ètnica” que asseguraria la supervivència de la nació.

⁴ Alguns exemples d'aquesta posició serien els partits de dreta radical populista que vinculen els atacs homòfobs amb la immigració musulmana, com el partit holandès Llista Pim Fortuyn (LPF), el partit francès Reagrupament Nacional (RN), Alternativa per Alemanya (AfD) o Donald Trump i el Partit Republicà (Álvarez-Benavides, 2023).

En últim lloc, la dona també seria considerada una integrant del "ser nacional", però a diferència dels homes, com a integrants de la col·lectivitat tindrien un deure fonamental per a elles, assegurar la continuïtat de la nació, tal com s'ha esmentat anteriorment.

Com en el cas de la posició respecte al col·lectiu LGBTI, aquesta concepció tan conservadora cap a la dona que la relegava al rol de mare, anirà sent revertida durant els primers anys del segle XXI, en el context de la “Guerra contra el Terror” que dona lloc al feminacionalisme (Farris, 2021), un nou paradigma que com l'homonacionalisme convergeix amb algun dels principals postulats de la dreta radical populista, els ja esmentats nativisme i populisme (Antón-Mellón i Hernández-Carr, 2016).

Així doncs, la dreta radical populista articula un discurs en convergència amb el feminacionalisme mitjançant el qual inclourien les dones com a ciutadanes en igualtat amb els homes dins l'estat nació, conformant un grup identificat com el “poble” que estaria amenaçat per un “altre” que introduiria uns elements culturals externs inassimilables per la cultura nativa que posarien en risc la supervivència dels valors occidentals (Antón-Mellón i Seijo, 2023), generant un perill per la població nativa que en el cas que ens ocupa es concretaria en la misògina (Fernández, 2018)⁵.

6. MARC DISCURSIU I PROGRAMÀTIC DE LA PRINCIPAL EXPRESSIÓ DE LA DRETA RADICAL POPULISTA A ESPANYA

Internacionalment, la victòria de Donald Trump a les eleccions estatunidenques de 2017 situa el focus sobre una tendència que ja feia anys que marcava el panorama polític del segle XXI, l'abandonament de la marginalitat de les formacions polítiques d'ultradreta, concretament de dreta radical populista, dins de les democràcies liberals (Fernández-Vilas, 2022).

⁵ Alguns exemples d'aquesta posició serien els partits de dreta radical populista que vinculen les agressions masclistes amb la immigració musulmana, com el partit holandès Llista Pim Fortuyn (LPF), el partit francès Reagrupament Nacional (RN) o el partit italià Lliga Nord (LN) (Farris, 2021).

Durant anys, diferents autors van parlar de la “excepcionalitat ibèrica” (Arroyo, 2020) o la “excepcionalitat històrica”, fent referència a l'absència de representats a les institucions de la dreta radical populista als estats de la península Ibèrica, i especialment d'Espanya. Encara que les anàlisis sobre l'excepcionalitat espanyola han estat rebutats i criticats per diversos autors⁶, podem parlar de com aquesta es trenca el 2018 amb l'entrada al Parlament d'Andalusia de la formació política VOX (Balinhas, 2020).

Ara bé, dita formació política no obté representació a les eleccions andaluses poc després d'haver-se fundat, ja que es funda l'any 2013 i es presenta a diverses convocatòries electorals obtenint resultats insignificants fins a les esmentades eleccions autonòmiques del 2018. Alguns autors situen a VOX, com una formació extremadament conservadora i marcadament antifeminista i anti-LGBTI (Arroyo, 2020), un marc discursiu i programàtic que situaria a la formació de dreta radical espanyola en una posició llunyana respecte a les coordenades de l'homonacionalisme i el feminacionalisme.

Així doncs, cal analitzar el marc discursiu i programàtic de VOX, per tal de poder comprendre si aquesta formació política reproduiria les dinàmiques de l'homonacionalisme i el feminacionalisme, i per quins motius ho faria o si, al contrari, es tractaria d'una anomalia dins la dreta radical populista que ens faria recuperar el títol de “excepcionalitat històrica”.

6.1. Anàlisi del marc discursiu i programàtic de VOX

Després del seu naixement l'any 2013, VOX es presenta per primer cop en una convocatòria electoral l'any 2014, a les eleccions europees, sense obtenir representació, un resultat que es repetirà a les eleccions generals del 2015 i del 2016, fins a les eleccions andaluses. Actualment, s'ha consolidat com la tercera força política espanyola, més votada (Arroyo, 2020).

⁶ Diversos autors han rebutat i criticat, les anàlisis que parlaven de l'excepcionalitat espanyola d'absència de representats a les institucions de la dreta radical populista, ja que assenyalaven la tendència cada cop més nacionalista de la dreta tradicional espanyola, representada pel Partit Popular (PP), i com aquesta hauria estat al llarg dels anys l'opció electoral dels ciutadans situats ideològicament en la ultradreta (Balinhas, 2020).

En el seu programa electoral pels comicis del 2015 i el 2016, es pot observar com, per una banda, la principal referència implícita en el programa cap al col·lectiu LGBTI és la defensa de la “família natural”⁷. Cal destacar com el col·lectiu LGBTI no és explícitament esmentat en cap dels dos programes.

Per altra banda, les referències cap a les dones, en els dos programes, es troben emmarcades en l’eliminació del sistema de quotes en nombre d’homes i dones, l’eliminació del departament d’Igualtat dins del Ministeri d’Assumptes socials o l’eliminació de la “legislació basada en ideologia de gènere” i la reforma de la Llei de Violència de Gènere reconvertint-la en una Llei de Violència Intrafamiliar. A més, també destaquen les referències en aspectes relacionats amb la conformació de famílies o la natalitat, però no es tractaria de propostes exclusives per a les dones, ja que totes aquestes propostes també s’aplicarien als homes, com ajudes directes a la mare i el pare, l’extensió de l’horari escolar per compatibilitzar-lo amb l’horari laboral de la mare i el pare o mesures per la conciliació de la mare i el pare, entre d’altres⁸.

En el seu programa electoral, per les eleccions generals del 23 de juliol del 2023, es pot observar com, per una banda, no apareix la defensa de la “família natural” que havia estat la principal referència implícita en el programa cap al col·lectiu LGBTI i com aquest és explícitament nomenat en les propostes per la derogació de les “lleis ideològiques”, com la llei Trans.

Per altra banda, les referències cap a les dones, es troben emmarcades en l’eliminació de les “quotes de gènere”; l’eliminació de la llei de violència de gènere i de tota “legislació de gènere” que seria substituïda per mesures contra la “violència domestica”⁹. A més, també destaquen les referències en aspectes com: combatre la “bretxa maternal”, entesa com la penalització en l’àmbit laboral que rebrien les

⁷ “la família natural, és a dir, la formada entre home i dona. Cap altre tipus d’unió serà equiparada a la d’aquesta família” (Mediaset, 2015) (WordPress.com, 2016).

⁸ Vegis l’apartat anomenat “Demografia i natalitat” del programa, per les eleccions generals del 2015 (Mediaset, 2015), i l’apartat anomenat “Un compromís amb la vida i els valors” del programa, per les eleccions generals del 2016 (WordPress.com, 2016), per conèixer les propostes detallades de VOX.

⁹ Aquesta substitució es produiria, sota la premissa que “lluny de protegir les dones eficaçment, ha encoratjat una guerra de sexes (...)”.

dones per prendre la decisió de ser mares; en l'augment de les penes de presó i altres mesures contra els violadors¹⁰ o en la immigració i la proposta de combatre el “fonamentalisme islàmic”¹¹.

Pel que fa a les xarxes socials, fent una anàlisi del perfil oficial de formació, creat el novembre de 2013 a la xarxa social X, es pot veure com la primera menció cap al col·lectiu LGBTI apareix l'any 2016 i la segona no apareix fins a l'any 2020, a partir d'aquest últim any augmenten les mencions cap al col·lectiu LGBTI que apareix vinculat amb la "ideologia de gènere"¹².

Ara bé, la situació canvia amb les mencions concretes cap als homosexuals. Es pot veure com la primera menció apareix l'any 2019 i la segona apareix l'any 2021, a partir d'aquest últim any augmenten les mencions cap als homosexuals vinculant les agressions homòfobes amb la immigració¹³.

En respecte a les dones hi ha un primer període des de la seva creació fins a l'any 2019 on les referències cap a les dones s'emmarcaven en combatre la "ideologia de gènere", sota proclames com la “violència no té gènere”¹⁴.

Aquesta realitat canvia a partir de l'any 2019, on les referències cap a les dones anaven apareixent en cada cop més piulades relacionades amb combatre el "fonamentalisme islàmic"¹⁵.

¹⁰ Vegis dins del programa de VOX per les eleccions generals del 2023, els apartats anomenats “Igualtat entre espanyols”, “Ocupació i salaris dignes” i “Perspectiva de família”, per conèixer les propostes detallades per combatre la “bretxa maternal” i els apartats anomenats “Igualtat entre espanyols”, “Perspectiva de família” i “Dignitat humana”, per conèixer les propostes detallades contra els violadors (VOX, 2023).

¹¹ “Tancarem les mesquites o centres de culte que propaguin idees que són contràries a la nostra cultura i identitat com el radicalisme islàmic, el gihad o el menyspreu a la dona i als nostres costums” (VOX, 2023).

¹² Com es pot exemplificar en una piulada del 16 de desembre de 2021, amb el següent contingut: “VOX presenta avui a l'Assemblea de Madrid la seva llei per protegir els nens de la ideologia de gènere i l'adoctrinament LGTB (...)” (VOX, 2021).

¹³ Com es pot exemplificar en una piulada del 6 de juny de 2022, amb el següent contingut: “Mai un homosexual o una dona han caminat amb tanta inseguretat pels carrers (...) això és conseqüència de les polítiques d'efecte crida a la immigració il·legal” (VOX, 2022).

¹⁴ Com es pot exemplificar en una piulada del 20 de novembre de 2019, amb el següent contingut: “Què opina VOX sobre la violència contra la dona? Condemnem tota mena de violència, la violència no té gènere (...)” (VOX, 2019).

¹⁵ Com es pot exemplificar en una piulada del 8 de maig de 2024, amb el següent contingut: “Volem dones lliures i iguals. L'islam és incompatible amb la nostra societat i mode de vida” (VOX, 2024).

6.2. Resultats de l'anàlisi del marc discursiu i programàtic de VOX

L'anàlisi del marc discursiu i programàtic de la formació de dreta radical populista espanyola, ens permet veure com s'hauria produït una reubicació de les coordenades ideològiques de VOX, principalment entorn de la igualtat de gènere i, en grau més baix, entorn de la defensa dels drets del col·lectiu LGBTI.

El marc discursiu i programàtic de la formació abans d'obtenir representació, se situa en les posicions respecte al col·lectiu LGBTI i la dona, pròpies de la Nouvelle Droite i l'extrema dreta.

Per una banda, analitzen que el col·lectiu LGBTI aniria en contra de la naturalesa humana (Álvarez-Benavides, 2023), com es pot veure en la seva defensa de la "família natural" en els dos primers programes electorals, i el situarien com una amenaça cap al seu "ser nacional" (Antón-Mellón i Seijo, 2023), com es pot veure en la vinculació que es feia a les xarxes socials del col·lectiu LGBTI amb la "ideologia de gènere" (VOX, 2021). Per altra banda, s'emmarca a la dona com a reproductora biològica de la nació (Farris, 2021), com es pot veure amb les seves propostes relacionades amb la conformació de famílies o la natalitat en els dos primers programes electorals.

Ara bé, en el marc discursiu i programàtic de la formació un cop consolidada com la tercera força política espanyola, més votada (Arroyo, 2020), es produeix una evolució respecte als posicionaments anteriors, allunyant-se dels plantejaments més conservadors i marcadament antifeministes i anti-LGBTI, per situar-se en convergència amb el feminacionalisme i, en grau més baix, amb l'homonacionalisme.

Respecte al col·lectiu LGBTI, desapareix del seu programa electoral la defensa de la "família natural" que situava al col·lectiu com un enemic per a la naturalesa humana. Així i tot, el col·lectiu LGBTI continua estant vinculat amb les "lleis ideològiques" i la "ideologia de gènere", tant en el seu programa com en les seves xarxes socials (VOX, 2021), però en aquestes últimes comença a veure's una evolució notable a partir del 2021, quan comencen a augmentar les apel·lacions cap als homosexuals en les seves xarxes socials, vinculant les agressions homòfobes

amb la immigració (VOX, 2022) i arribant a demanar el seu vot en una piulada del 21 de juliol del 2023: “les raons per les quals una persona homosexual voti a VOX”.

Respecte a les dones, es produeix un canvi respecte a les primeres posicions, encara que es manté la vinculació de la dona amb la maternitat, aquesta passa a ser presentada per situar propostes contra la penalització en l'àmbit laboral que rebrien les dones per prendre la decisió de ser mares, anomenat “breixa maternal” (Mediaset, 2015) (WordPress.com, 2016). També es passaria d'una negació total de la violència masclista, com succeïa en els programes electorals de les eleccions generals del 2015 i 2016, a reconèixer, des de postulats nativistes (Antón-Mellón i Seijo, 2023), que aquesta pot existir com a resultat de la introducció d'elements culturals externs anacrònics i inassimilables per la cultura nativa que posarien en risc la igualtat real entre homes i dones de la societat espanyola (Anduiza i Rico, 2022).

Una realitat que es pot veure reflectit en el marc programàtic, en propostes vinculades a combatre el “fonamentalisme islàmic” i endurir les penes contra els violadors (VOX, 2023), i en el marc discursiu, en l'augment de missatges a les xarxes socials, a partir de l'any 2019, que vinculaven la violència masclista i el “fonamentalisme islàmic” i en altres escenaris, com una proposta de resolució presentada al ple municipal de l'Ajuntament de Mataró¹⁶, duent a terme l'esmentada vinculació (VOX Barcelona, 2023).

D'aquesta manera, VOX defensaria una anàlisi, basat en el nacionalisme cultural (Antón-Mellón i Seijo, 2023), segons el qual seria impossible la convivència de la cultura igualitària europea amb el “fonamentalisme islamista”, el que generaria una pugna entre les dues, fins que una de les dues quedés diluïda o assimilada per l'altre. Aquesta pugna portaria un enfrontament, articulat des de posicions populistes (Balinhas, 2020) (Farris, 2021), entre el “poble natiu” i un “altre” islamista amb el suport de les elits, dins d'aquest “poble natiu” si trobarien

¹⁶ “Vivim uns moments especialment delicats per a la seguretat i la integritat dels nostres veïns (...) podem veure'ns sobrepassats i abocats a un model social nascut del fracàs del multiculturalisme i el triomf de la inseguretat, el menyspreu a la nostra cultura i costums i la instauració de rols i estructures socials injustos, inclosos la submissió de la dona” (VOX Barcelona, 2023).

les dones i, en un grau més baix, el col·lectiu LGBTI, que serien inclosos dins l'estat nació.

Així doncs, per acabar amb les agressions masclistes i les agressions homòfobes, seria necessari més ordre i seguretat, és a dir, un major grau d'autoritarisme, enfront d'unes polítiques d'igualtat que haurien de ser derogades. Doncs, aquestes no tindrien raó de ser, més enllà de portar a una "guerra de sexes" (VOX, 2023) que sotmetria al "poble natiu" al "decadentisme" (Antón-Mellón i Seijo, 2023), ja que la societat espanyola seria igualitària i les agressions provindrien de la immigració (Anduiza i Rico, 2022).

7. CONCLUSIONS

En conclusió, l'anàlisi del marc teòric, discursiu i programàtic de la principal candidatura de la dreta radical populista espanyola, VOX, m'ha permès comprendre en profunditat els seus fonaments teòrics, posicionaments i evolucions d'aquesta candidatura respecte a la seva posició entorn la defensa dels drets del col·lectiu LGBTI i la igualtat de gènere, així com els motius que es trobarien darrere d'aquesta sèrie de posicionaments.

En primer lloc, es pot afirmar que els principis feminacionalistes s'han estès dins la formació de dreta radical populista espanyola VOX. Tant el seu marc discursiu, com el seu marc programàtic, mostren com s'hauria produït una reubicació de les seves coordenades ideològiques entorn de la igualtat de gènere, ja que els primers postulats caracteritzats per una negació total de la violència masclista, exemplificats per una de les principals proclames del partit: la "violència no té gènere" (VOX, 2019), evolucionarien cap a un reconeixement de l'existència de la violència masclista com a conseqüència de l'arribada d'elements culturals externs anacrònics per la cultura nativa, representats en l'islam (VOX, 2023) (VOX Barcelona, 2023) (VOX, 2024), que serien inassimilables i posarien en risc la igualtat real entre homes i dones de la societat espanyola.

En segona lloc, no es pot afirmar que els principis homonacionalistes s'hagin estès dins la formació de dreta radical populista espanyola VOX.

Per una banda, el seu marc programàtic, mostra una lleugera evolució respecte als seus primers postulats, caracteritzats per situar al col·lectiu LGBTI com una amenaça per a la naturalesa humana, exemplificats per la defensa de la "família natural" enfront altres tipus d'unions (Mediaset, 2015) (WordPress.com, 2016). Aquests postulats han desaparegut del seu marc programàtic, però no han estat substituïts per cap posicionament oficial que reconegui la LGBTI-fòbia o busqui acabar amb les agressions LGBTI-fòbiques. A més, en les seves anàlisis es continua vinculant aquest col·lectiu amb les anomenades "lleis ideològiques" (VOX, 2023).

Per altra banda, el seu marc discursiu, mostra una major evolució respecte als seus primers postulats, mitjançant la vinculació en les seves xarxes socials i diferents debats electorals, de les agressions homòfobes amb la immigració (VOX, 2022) que els portarien a demanar el vot dels homosexuals (VOX, 2023) i situar l'arribada d'elements culturals externs anacrònics per la cultura nativa com un risc cap a la seguretat dels homosexuals.

Així doncs, la primera hipòtesi quedaria parcialment confirmada, ja que es pot afirmar com els principis feminacionalistes s'han estès dins de VOX, però no es pot afirmar que hagi passat el mateix amb els principis homonacionalistes, perquè la convergència amb aquests postulats es reduiria en posicionaments en debats electorals i xarxes socials (VOX, 2022) (VOX, 2023), mentre en el seu marc programàtic s'ignoraria la LGBTI-fòbia i es vincularia al col·lectiu LGBTI amb les "lleis ideològiques" (VOX, 2023).

En tercer lloc, es pot afirmar com la convergència amb els principis feminacionalistes per part de la principal expressió de la dreta radical populista espanyola, respondria a la voluntat d'identificar les problemàtiques socials amb elements culturals externs que permeten el desmantellament de les polítiques d'igualtat. Tant el seu marc discursiu, com el seu marc programàtic mostren com la seva proposta per acabar amb les agressions masclistes, seria més ordre i seguretat (VOX, 2023) (VOX Barcelona, 2023), ja que aquestes provindrien d'una immigració islamista que importaria uns valors orientals en pugna amb els valors occidentals, caracteritzats per la igualtat entre homes i dones. Enfront d'aquesta

realitat, les polítiques d'igualtat no tindrien raó de ser, més enllà d'una "guerra entre sexes" (VOX, 2023), que portaria al "poble natiu" al "decadentisme".

Un posicionament que coincideix amb els patrons assenyalats per la principal acadèmica sobre el feminacionalisme, Sara R. Farris, que assenyalava com la convergència de la dreta radical populista i els principis feminacionalistes treuen el focus mediàtic de les desigualtats presents en les "societats occidentals" i passen a presentar-les com societats igualitàries que haurien de fer front a una amenaça externa (Farris, 2021).

D'aquesta manera, la segona hipòtesi quedaria confirmada, oferint una humil contribució en una de la multitud de línies d'investigació i debats oberts entorn del partit de dreta radical VOX que deixaria oberts alguns aspectes per futures investigacions, com l'aprofundiment en els factors que explicarien l'exposada reubicació de les coordenades ideològiques de VOX, el pes que haurien tingut les dues famílies en pugna dins de VOX (Martínez i Díaz, 2023) en aquesta reubicació o analitzar si aquesta convergència està tenint implicacions reals en la mentalitat de la ciutadania.

8. REFERÈNCIES

- Álvarez-Benavides, A. (2024). El homonacionalismo en las derechas radicales occidentales. Génesis, desarrollo y su impacto en el contexto español. *Disjuntiva*. <https://doi.org/10.14198/disjuntiva2024.5.1.4>
- Anduiza, E., i Rico, G. (2022). Sexism and the Far-Right Vote: The Individual Dynamics of Gender Backlash. *American Journal Of Political Science*. <https://doi.org/10.1111/ajps.12759>
- Antón-Mellón, J. i Hernández-Carr, A. (2016). El crecimiento electoral de la derecha radical populista en Europa: parámetros ideológicos y motivaciones sociales. *Universidad Complutense de Madrid*. https://doi.org/10.5209/rev_poso.2016.v53.n1.48456

- Antón-Mellón, J., i Seijo, I. (2023). La teoría política de la derecha radical. *Revista de Estudios Globales*. <https://doi.org/10.6018/reg.559591>
- Arroyo, M. (2020). Las causas del apoyo electoral a VOX en España. *Universidad Complutense de Madrid*. <https://doi.org/10.5209/poso.69206>
- Balinhas, D. (2020). Populismo y nacionalismo en la “nueva” derecha radical española. *Pensamiento Al Margen: Revista Digital Sobre las Ideas Políticas*.
https://digitum.um.es/digitum/bitstream/10201/100435/1/5_PaM_Nacionalismos_BALINHAS.pdf
- Farris, S. R. (2021). En nombre de los derechos de las mujeres. El auge del feminacionalismo. *Traficantes de Sueños*.
- Fernández, D. A. (2018). Islamofobia queerizada y resistencias musulmanas queer en tiempos de homonacionalismo. *Revista de Estudios Internacionales Mediterráneos*. <https://doi.org/10.15366/reim2018.24.005>
- Fernández-Vilas, E. (2022). El «Populist Zeitgeist»: Un Acercamiento a Cas Mudde y la Derecha Radical Populista. *Revista de Estudios Globales*. <https://doi.org/10.6018/reg.545331>
- Freude, L. (2022). Valors homonacionalistes? La proposta d’una dimensionalització per a un instrument de mesura propi. *Clivatge*. <https://doi.org/10.1344/clivatge2022.10.1>
- Lluc. (16:13). BCI: Biblia Catalana, Traducció Interconfesional.
- Martínez, S., i Díaz, S. (2023). La lucha entre familias de Vox acerca al partido a un modelo como el de la ultraderecha polaca. *Público*. <https://www.publico.es/politica/lucha-familias-vox-acerca-partido-modelo-polonia.html>

- Mediaset. (2015). Programa electoral VOX 2015. *Mediaset*. https://files.mediaset.es/file/10002/2020/11/23/VOX-Programa-Generales-2015_30b8.pdf
- Puar, J. K. (2013). Rethinking homonationalism. *International Journal Of Middle East Studies*. <https://doi.org/10.1017/s002074381300007x>
- Pujol, J. i Sadurní, N. (2016). Homonacionalismo en Cataluña: una visión desde el activismo LGTBI. *Universitas Psychologica*. <https://doi.org/10.11144/javeriana.upsyl4-5.hcva>
- Simón, M. Á. (2006). El decadentismo en la derecha radical contemporánea. *Universidad Complutense de Madrid*. <https://docta.ucm.es/entities/publication/07668bcb-fb6b-4031-b94b-fad268e18d71>
- VOX [@vox_es]. (2019). *¿Qué opina VOX sobre la violencia contra la mujer? Condenamos todo tipo de violencia, la violencia no tiene genero* [Piulada]. X. https://x.com/vox_es/status/1197255470488129538
- VOX [@vox_es]. (2021). *VOX presenta hoy en la Asamblea de Madrid su ley para proteger a los niños de la ideología de género* [Piulada]. X. https://x.com/vox_es/status/1471402702500466690
- VOX [@vox_es]. (2022). *@Macarena_Olona en #DebateRTVE "Nunca un homosexual o una mujer han caminado con tanta inseguridad por las calles* [Piulada]. X. https://twitter.com/vox_es/status/1533919327820431361
- VOX [@vox_es]. (2023). *"Voto a VOX porque creo en la libertad y en tratar a todas las personas por igual, independientemente de su orientación sexual* [Piulada]. X. https://twitter.com/vox_es/status/1533919327820431361
- VOX. (2023). Programa electoral de VOX 23J - VOX. *VOX*. <https://www.voxespana.es/programa/programa-electoral-vox>

- VOX Barcelona. (2023). VOX Mataró presenta una propuesta para combatir el islamismo radical. *VOX Barcelona*.
<https://www.voxespana.es/noticias/vox-mataro-presenta-una-propuesta-para-combatir-el-islamismo-radical-20231030?provincia=barcelona>
- VOX [@vox_es]. (2024). *Queremos mujeres libres e iguales. El islam es incompatible con nuestra sociedad y modo de vida.* @joseafuster [Piulada]. X. https://x.com/vox_es/status/1770145543785787483
- WordPress.com. (2016). vox-programa-electoral-26-j.pdf. *WordPress.com*.
<https://ciudadanosencrisis.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/06/vox-programa-electoral-26-j.pdf>